

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 17 stycznia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa – Środki ograniczające przyjęte w związku z sytuacją w Libii – Łańcuch umów zawartych w celu wystawienia gwarancji bankowej na rzecz podmiotu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie podmiotów objętych zamrożeniem środków finansowych – Zapłata kosztów na mocy umów regwarancji – Rozporządzenie (UE) nr 204/2011 – Artykuł 5 – Pojęcie „środków finansowych udostępnionych podmiotowi wymienionemu w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011” – Artykuł 12 ust. 1 lit. c) – Pojęcie „roszczenia na podstawie gwarancji” – Pojęcie „osoby lub podmiotu działającego w imieniu osoby, o której mowa w art. 12 ust. 1 lit. a) lub b)”

W sprawie C-168/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Kúria (sąd najwyższy, Węgry) postanowieniem z dnia 23 marca 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 kwietnia 2017 r., w postępowaniu:

SH

przeciwko

TG,

przy udziale:

UF,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: M. Vilaras (sprawozdawca), prezes czwartej izby, pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 kwietnia 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu SH przez J. Burai-Kovácsa i G. Stanke, ügyvédek, a także przez Á. Mohay, jogi iroda vezetője,

* Język postępowania: węgierski.

- w imieniu TG przez B. Kutasiego oraz Á. Szenczego, ügyvédek, a także przez adwokata E. Rosenfelda,
- w imieniu UF przez Z. Völgyesiné Hontvári oraz A. Szerencsés, ügyvédek,
- w imieniu rządu węgierskiego przez G. Koósa oraz Z. Fehéra, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega i D. Klebsa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez P. Gentilego, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Havasa oraz E. Paasivirtę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 października 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni, po pierwsze, art. 5, art. 9 i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) nr 204/2011 z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Libii (Dz.U. 2011, L 58, s. 1), po drugie, art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia Rady (UE) nr 45/2014 z dnia 20 stycznia 2014 r. (Dz.U. 2014, L 16, s. 1), a po trzecie, art. 17 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2016/44 z dnia 18 stycznia 2016 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Libii oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 204/2011 (Dz.U. 2016, L 12, s. 1).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy dwoma bankami węgierskimi, SH i TG, zawisłego przed Kúria (sądem najwyższym, Węgry), mającego za przedmiot zapłatę przez SH na rzecz TG, po pierwsze, kosztów gwarancji poniesionych w ramach gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski, mianowicie Sahara Bank, na rzecz wykonawcy libijskiego, Libyan Housing and Infrastructure Board (libijskiej rady mieszkalnictwa i infrastruktury, zwanej dalej „HIB”), a po drugie, kosztów z tytułu regwarancji udzielonej przez TG na rzecz Sahara Bank.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Ze względu na rażące i systematyczne łamanie praw człowieka w Libii w dniu 26 lutego 2011 r. Rada Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych przyjęła, na podstawie art. 41 rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych, rezolucję 1970 (2011), która ustanawia środki ograniczające wobec tego państwa.
- 4 Na podstawie pkt 17 i 21 wspomnianej rezolucji Rada Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych:
„17. *Postanawia*, że wszystkie państwa członkowskie powinny niezwłocznie zamrozić wszystkie środki finansowe, inne aktywa finansowe i zasoby gospodarcze znajdujące się na ich terytorium, które są w posiadaniu lub pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą osób lub podmiotów wskazanych w załączniku II do niniejszej rezolucji lub wskazanych przez Komitet ustanowiony na mocy pkt 24

poniżej lub osoby albo podmiotu działających w ich imieniu lub na ich zlecenie, lub podmiotu będącego w ich posiadaniu lub pod ich kontrolą; oraz *postanawia ponadto*, że wszystkie państwa członkowskie muszą dopilnować, aby ich obywatele lub podmioty krajowe albo jakiegokolwiek osoby lub podmioty znajdujące się na ich terytorium nie udostępniały osobom lub podmiotom wskazanym w załączniku II do niniejszej rezolucji lub osobom wskazanym przez Komitet żadnych środków finansowych, aktywów finansowych lub zasobów gospodarczych;

[...]

21. *Postanawia*, że środki przewidziane w pkt 17 nie uniemożliwiają żadnej wskazanej osobie lub wskazanemu podmiotowi dokonania płatności należnej zgodnie z umową zawartą przed umieszczeniem nazwiska takiej osoby lub nazwy takiego podmiotu w wykazie, pod warunkiem ustalenia przez właściwe państwo, że płatność nie jest bezpośrednio lub pośrednio dokonywana na rzecz osoby lub podmiotu, o których mowa w pkt 17 powyżej, oraz po powiadomieniu Komitetu przez właściwe państwo o zamiarze dokonania lub otrzymania takich płatności lub zezwolenia, w razie potrzeby, na odmrożenie w tym celu środków finansowych, innych aktywów finansowych lub zasobów gospodarczych do tego celu, dziesięć dni roboczych przed udzieleniem takiego zezwolenia”.

Prawo Unii

Decyzja 2011/137/WPZiB

- 5 W celu wdrożenia rezolucji 1970 (2011) Rada Unii Europejskiej przyjęła decyzję 2011/137/WPZiB z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Libii (Dz.U. 2011, L 58, s. 53).
- 6 Artykuł 6 ust. 1 i 2 owej decyzji stanowi:

„1. Zamrożone zostają wszelkie środki finansowe, inne aktywa finansowe i zasoby gospodarcze posiadane lub kontrolowane – bezpośrednio lub pośrednio – przez:

- a) osoby i podmioty wymienione w załączniku II do rezolucji [...] nr 1970 (2011) oraz dodatkowe osoby i podmioty wskazane przez Radę Bezpieczeństwa lub przez Komitet zgodnie z pkt 22 rezolucji [...] nr 1970 (2011) lub przez osoby lub podmioty działające w ich imieniu lub pod ich kierunkiem, lub przez podmioty będące ich własnością lub przez nie kontrolowane, zgodnie z wykazem znajdującym się w załączniku III;
- b) osoby i podmioty niewymienione w załączniku III uczestniczące w zlecaniu i kontrolowaniu dopuszczania się poważnego łamania praw człowieka w stosunku do osób w Libii lub w inny sposób [uczestniczące] w kierowaniu takimi działaniami lub zamieszane w takie działania, w tym przez uczestniczenie lub zaangażowanie w planowanie, dowodzenie, zlecenie lub prowadzenie ataków z pogwałceniem prawa międzynarodowego, w tym bombardowań z powietrza, wobec ludności cywilnej i obiektów cywilnych, lub przez osoby lub podmioty działające w ich imieniu lub pod ich kierunkiem, lub przez podmioty będące ich własnością lub przez nie kontrolowane, zgodnie z wykazem znajdującym się w załączniku IV;

2. Żadne środki finansowe, inne aktywa finansowe ani zasoby gospodarcze nie są udostępniane, bezpośrednio lub pośrednio, osobom fizycznym lub prawnym lub podmiotom, o których mowa w ust. 1, lub na rzecz tych osób lub podmiotów”.

7 Zgodnie z art. 7 wspomnianej decyzji:

„Żadne roszczenia, w tym o odszkodowanie ani jakiekolwiek inne roszczenie tego rodzaju, takie jak roszczenie do potrącenia lub roszczenie na podstawie gwarancji, w związku z umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, całkowicie lub częściowo, z powodu środków nałożonych zgodnie z rezolucją [...] nr 1970 (2011), w tym środków Unii lub któregośkolwiek państwa członkowskiego nałożonych zgodnie z odpowiednimi decyzjami Rady Bezpieczeństwa, wymaganych przez te decyzje lub nałożonych w związku z wykonaniem tych decyzji, a także środków objętych niniejszą decyzją, nie są przyznawane wskazanym osobom lub podmiotom wymienionym w załącznikach I, II, III lub IV ani żadnej innej osobie lub podmiotowi w Libii, w tym rządowi Libii, ani żadnej osobie lub podmiotowi wysuwającemu roszczenie za pośrednictwem lub na korzyść takiej osoby lub takiego podmiotu”.

Rozporządzenie nr 204/2011

8 Na podstawie decyzji 2011/137 Rada przyjęła rozporządzenie nr 204/2011, które weszło w życie w dniu 3 marca 2011 r.

9 Na mocy motywów 1 i 2 tego rozporządzenia:

„(1) Zgodnie z rezolucją [...] nr 1970 (2011) [...] decyzja 2011/137 [...] stanowi o embargu na broń, zakazie dotyczącym sprzętu do represji wewnętrznych, a także o restrykcjach wjazdowych i zamrożeniu środków finansowych i zasobów gospodarczych określonych osób i podmiotów dopuszczających się poważnego naruszania praw człowieka w stosunku do osób w Libii, w tym przez udział w naruszających prawo międzynarodowe atakach na ludność cywilną i obiekty cywilne. Te osoby fizyczne lub prawne i podmioty są wymienione w załącznikach do wspomnianej decyzji.

(2) Niektóre z tych środków wchodzą w zakres stosowania Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zatem do ich wdrożenia niezbędne są działania regulacyjne na szczeblu unijnym, w szczególności aby zapewnić jednolite stosowanie tych środków przez podmioty gospodarcze we wszystkich państwach członkowskich”.

10 Artykuł 1 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

a) »środki finansowe« oznaczają aktywa finansowe i korzyści ekonomiczne wszelkiego rodzaju, w tym między innymi:

[...]

(v) kredyty, prawa do potrącenia, gwarancje, gwarancje właściwego [należytego] wykonania umów lub inne zobowiązania finansowe;

(vi) akredytywy, konosamenty, umowy sprzedaży;

[...]

b) »zamrożenie środków finansowych« oznacza zapobieganie wszelkim ruchom tych środków, ich przenoszeniu, zmianom, wykorzystaniu, udostępnianiu lub dokonywaniu nimi transakcji w jakikolwiek sposób, który powodowałby jakąkolwiek zmianę ich wielkości, wartości, lokalizacji, własności, posiadania, charakteru, przeznaczenia lub inną zmianę, która umożliwiłaby korzystanie z nich, w tym zarządzanie portfelem;

- c) »zasoby gospodarcze« oznaczają aktywa wszelkiego rodzaju, rzeczowe i niematerialne, ruchome i nieruchome, które nie są środkami finansowymi, ale mogą być użyte do pozyskania środków finansowych, towarów lub usług;
- d) »zamrożenie zasobów gospodarczych« oznacza zapobieganie wykorzystywaniu tych zasobów do uzyskiwania środków finansowych, towarów lub usług w jakikolwiek sposób, w tym między innymi poprzez ich sprzedaż, wynajem lub obciążanie ich hipoteką;

[...]”.

11 Artykuł 5 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„1. Zamrożone zostają wszystkie środki finansowe i zasoby gospodarcze należące do osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów wymienionych w załączniku II i III, pozostające w ich posiadaniu, dyspozycji lub pod ich kontrolą.

2. Żadnych środków finansowych ani zasobów gospodarczych nie udostępnia się, bezpośrednio ani pośrednio, osobom fizycznym lub prawnym, podmiotom lub organom wymienionym w załączniku II i III ani na ich rzecz.

3. Zakazuje się świadomego i umyślnego udziału w działaniach, których celem lub skutkiem jest bezpośrednie lub pośrednie obejście środków, o których mowa w ust. 1 i 2”.

12 Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 204/2011:

„Artykuł 5 ust. 2 nie ma zastosowania do kwot dodatkowych na zamrożonych rachunkach w postaci:

[...]

- b) płatności należnych z tytułu umów, porozumień lub zobowiązań, które zostały zawarte lub powstały przed datą wskazania osoby fizycznej lub prawnej, podmiotu lub organu, o których mowa w art. 5, przez komitet sankcji, Radę Bezpieczeństwa lub przez Radę,

pod warunkiem że [...] [te] płatności zostaną zamrożone zgodnie z art. 5 ust. 1”.

13 Artykuł 12 tego rozporządzenia stanowi:

„Żadne roszczenia, w tym o odszkodowanie ani inne roszczenie tego rodzaju, takie jak roszczenie do potrącenia lub roszczenie na podstawie gwarancji, w związku z umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, całkowicie lub częściowo, z powodu środków nałożonych zgodnie z rezolucją [...] nr 1970 (2011), w tym środków Unii lub któregośkolwiek z państw członkowskich nałożonych zgodnie z odpowiednimi decyzjami Rady Bezpieczeństwa, wymaganych przez te decyzje lub nałożonych w związku z wykonaniem tych decyzji, a także środków objętych niniejszym rozporządzeniem, nie są przyznawane rządowi Libii ani żadnej osobie lub podmiotowi wysuwającemu roszczenie za jego pośrednictwem lub na jego korzyść”.

Rozporządzenie nr 45/2014

- 14 Artykuł 1 rozporządzenia nr 45/2014 zmienił art. 12 rozporządzenia nr 204/2011 w następujący sposób:

„1. Nie są zaspokajane żadne roszczenia w związku z jakąkolwiek umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, w całości lub części, przez środki nałożone niniejszym rozporządzeniem, w tym roszczenia odszkodowawcze lub wszelkie inne roszczenia tego rodzaju, takie jak roszczenia o odszkodowanie [roszczenia do potrącenia] lub roszczenia wynikające z gwarancji, w szczególności roszczenia o przedłużenie terminu płatności lub o zapłatę zobowiązań, gwarancji lub listów gwarancyjnych [regwarancji], w szczególności gwarancji finansowych lub finansowych listów gwarancyjnych [regwarancji finansowych] w jakiegokolwiek formie – jeśli zostały one wniesione przez:

- a) wskazane osoby, podmioty lub organy wymienione w załączniku II lub III;
- b) wszelkie inne osoby, podmioty lub organy z Libii, w tym rząd libijski;
- c) wszelkie osoby, podmioty lub organy działające za pośrednictwem lub w imieniu osób, podmiotów lub organów, o których mowa w lit. a) lub b).

[...]”.

- 15 Zmiana wniesiona do art. 12 rozporządzenia nr 204/2011 weszła w życie w dniu 22 stycznia 2014 r.

Rozporządzenie 2016/44

- 16 Zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia 2016/44, które weszło w życie w dniu 20 stycznia 2016 r.:

„Nie są zaspokajane roszczenia w związku z umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, w całości lub części, przez środki nałożone niniejszym rozporządzeniem, w tym roszczenia odszkodowawcze lub wszelkie inne roszczenia tego rodzaju, takie jak roszczenia o odszkodowanie [roszczenia do potrącenia] lub roszczenia wynikające z gwarancji, w szczególności roszczenia o przedłużenie terminu płatności lub o zapłatę zobowiązań, gwarancji lub listów gwarancyjnych [regwarancji], w szczególności gwarancji finansowych lub finansowych listów gwarancyjnych [regwarancji finansowych] w dowolnej formie – jeśli zostały one wniesione przez:

- a) wskazane osoby, podmioty lub organy wymienione w załączniku II lub III;
- b) wszelkie inne osoby, podmioty lub organy z Libii, w tym rząd libijski;
- c) wszelkie osoby, podmioty lub organy działające za pośrednictwem lub w imieniu osób, podmiotów lub organów, o których mowa w lit. a) lub b)”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 17 W dniu 7 lipca 2009 r. HIB oraz UF, węgierskie przedsiębiorstwo budowlane, zawarły umowę na budowę przez to przedsiębiorstwo infrastruktury publicznej w rejonie Zawija (Libia). HIB zażądała od UF ustanowienia gwarancji bankowych, które miały być udzielone przez bank libijski, w celu zagwarantowania, po pierwsze, wykonania przez UF zobowiązań w zamian za otrzymaną zaliczkę (gwarancja zwrotu zaliczki), a po drugie, wykonania robót budowlanych (gwarancja należytego wykonania).

- 18 Sahara Bank zgodził się na udzielenie zażądanych przez HIB gwarancji, jednak zażądał od UF dostarczenia regwarancji udzielonej przez bank węgierski.
- 19 W dniu 16 października 2009 r. UF i bank węgierski, SH, zawarli umowę regwarancji zwrotu zaliczki i umowę regwarancji należytego wykonania, na mocy których SH zobowiązał się do wystawienia regwarancji na rzecz innego banku węgierskiego, TG, który był upoważniony przez SH do udzielenia Sahara Bank regwarancji i akredytywy, których ten zażądał. W konsekwencji w dniach 20 listopada i 16 grudnia 2009 r. SH wystawił na rzecz TG, odpowiednio, regwarancję zwrotu zaliczki na kwotę 69 499 610 dinarów libijskich (LYD) (około 49 251 000 EUR), wygasającą w dniu 14 września 2013 r., oraz regwarancję należytego wykonania na kwotę 9 266 615 LYD (około 6 567 000 EUR), wygasającą w dniu 15 lipca 2014 r.
- 20 W dniach 24 listopada i 17 grudnia 2009 r. TG wystawił na rzecz Sahara Bank, odpowiednio, regwarancję zwrotu zaliczki, wygasającą w dniu 30 sierpnia 2013 r., oraz nieodwołalną akredytywę, wygasającą w dniu 30 czerwca 2014 r., a następnie Sahara Bank wystawił zażądane przez HIB gwarancje bankowe.
- 21 W zamian za usługę wyświadczoną przez TG polegającą na wystawieniu tych gwarancji SH zobowiązał się do wypłacania TG kwartalnie i z góry prowizji rocznej w wysokości 1,30% oraz do zwrotu kosztów i wydatków poniesionych przez Sahara Bank, a także kosztów finansowania oraz mających ewentualnie zastosowanie odsetek za zwłokę.
- 22 Na mocy rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 233/2011 z dnia 10 marca 2011 r. dotyczącego wykonania art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 (Dz.U. 2011, L 64, s. 13) nazwa HIB została dodana do wykazu zawartego w załączniku III do tego ostatniego rozporządzenia ze skutkiem od dnia 11 marca 2011 r.
- 23 Na mocy rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 272/2011 z dnia 21 marca 2011 r. dotyczącego wykonania art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 (Dz.U. 2011, L 76, s. 32) nazwa Sahara Bank została dodana do wykazu zawartego w załączniku III do tego ostatniego rozporządzenia ze skutkiem od dnia 22 marca 2011 r. Nazwa ta została usunięta z tego wykazu w dniu 2 września 2011 r. na podstawie rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 872/2011 z dnia 1 września 2011 r. dotyczącego wykonania art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 (Dz.U. 2011, L 227, s. 3).
- 24 Od dnia 2 września 2011 r. do dnia 16 lipca 2013 r. TG wypłacił na rzecz Sahara Bank koszty należne z tytułu umowy regwarancji zawartej z tym bankiem.
- 25 W dniu 29 listopada 2012 r. Sahara Bank usiłował na żądanie HIB uruchomić wystawioną przez TG regwarancję zwrotu zaliczki. TG odmówił jednak działania, powołując się na niezgodność z prawem tego żądania. W tym zakresie ostatecznym postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2013 r. Fővárosi Ítéltábla (okręgowy sąd apelacyjny dla miasta stołecznego Budapeszt, Węgry) zakazał takiej zapłaty dopóty, dopóki nazwa HIB będzie umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011.
- 26 W dniu 20 grudnia 2012 r. SH i TG podpisały protokół ustaleń, w którym stwierdziły, że nie będzie można zaspokoić żadnego roszczenia zapłaty gwarancji zwrotu zaliczki dopóty, dopóki HIB będzie objęta środkami ograniczającymi. SH wskazał w nim swój zamiar zapłaty kosztów regwarancji zwrotu zaliczki i regwarancji należytego wykonania, których mógł domagać się TG, a za jego pośrednictwem Sahara Bank, tylko po warunkiem, że HIB nie będzie już objęta takimi środkami przed wygaśnięciem tych dwóch regwarancji. SH zobowiązał się do wpłaty na rachunek depozytowy kosztów w tym dniu jeszcze nieuiszczonych oraz kosztów późniejszych, przy czym odblokowanie w ten sposób wpłaconej sumy powinno być przeprowadzone zgodnie z warunkami przewidzianymi w umowie depozytu zawartej pomiędzy stronami a bankiem depozytariuszem (zwanej dalej „umową depozytu”).

- 27 Także w dniu 20 grudnia 2012 r. SH, TG i wspomniany bank depozytariusz zawarły umowę depozytu, na mocy której kwoty związane z regwarancjami udzielonymi przez SH na rzecz TG zostały zdeponowane i były przechowywane, podobnie jak naliczane od tych kwot odsetki.
- 28 Strony umowy depozytu przewidywały, że zdeponowane sumy zostaną wypłacone SH w przypadku, gdy nazwa HIB nie zostanie usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011 przed datami wygaśnięcia regwarancji wystawionych przez SH. Alternatywnie przewidywały one, że jeśli nazwa HIB zostanie usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011 przed tymi datami, zdeponowane sumy zostaną zwrócone TG.
- 29 Po dniu 20 grudnia 2012 r. SH wpłacił na wspomniany rachunek depozytowy koszty należne TG z tytułu wystawionych przez niego regwarancji.
- 30 Wystawiona przez SH regwarancja zwrotu zaliczki wygasła w dniu 14 września 2013 r., zaś nazwa HIB nie została usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011.
- 31 W następstwie zmiany wprowadzonej przez rozporządzenie nr 45/2014, która weszła w życie w dniu 22 stycznia 2014 r., art. 12 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 204/2011 zakazuje zaspokojenia roszczenia związanego z umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone przez środki nałożone na mocy tego rozporządzenia, wniesionego w szczególności przez osoby, podmioty lub organy libijskie.
- 32 Na mocy rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 74/2014 z dnia 28 stycznia 2014 r. dotyczącego wykonania art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 (Dz.U. 2014, L 26, s. 1) nazwa HIB została usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do tego ostatniego rozporządzenia ze skutkiem od dnia 29 stycznia 2014 r.
- 33 W dniu 31 stycznia 2014 r. SH zażądał od banku depozytariusza uwolnienia na jego rzecz zdeponowanej kwoty z tego względu, że wystawiona przez niego regwarancja zwrotu zaliczki wygasła w okresie, kiedy nazwa HIB pozostawała w wykazie zamieszczonym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011. TG odmówił złożenia przewidzianego w umowie oświadczenia niezbędnego do uwolnienia depozytu, ponieważ nie zostały spełnione warunki takiego uwolnienia.
- 34 W konsekwencji SH wniósł sprawę do sądu pierwszej instancji w celu uzyskania uwolnienia rozpatrywanego depozytu. Z kolei TG wniósł powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 2 072 321,18 EUR, stanowiącej koszty, której jego zdaniem były mu należne w ramach wykonania umów wiążących go z SH, oraz koszty regwarancji zapłacone przez niego na rzecz Sahara Bank.
- 35 Sąd pierwszej instancji uwzględnił żądanie SH, ale nakazał mu zapłatę na rzecz TG kwoty 1 352 713,04 EUR. Orzekł on bowiem, że koszty należne na podstawie umów regwarancji zawartych pomiędzy SH a TG nie są objęte zakresem rozporządzenia nr 204/2011, ponieważ chodziło o wynagrodzenie za usługę świadczoną przez węgierską osobę prawną. Sąd ten uznał natomiast, że koszty udzielenia gwarancji zapłacone przez TG na rzecz Sahara Bank są objęte zakresem stosowania rozporządzenia nr 204/2011 i że TG nie może w konsekwencji żądać od SH ich zwrotu.
- 36 Sąd apelacyjny zmienił wyrok sądu pierwszej instancji i oddalił w całości powództwo wzajemne, powołując się na fakt, że strony sporu zmieniły poprzez umowę depozytu postanowienia umów regwarancji w odniesieniu do prawa do pobierania związanych z nimi kosztów oraz wygaśnięcia tego prawa. Z powyższego wywiódł, że ponieważ nazwa HIB nie została usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011 przed wygaśnięciem regwarancji, TG nie miał prawa do uzyskania zapłaty poszczególnych kosztów. Sąd ten dodał, że nawet w przypadku braku zmiany umów TG nie miałby prawa do tej płatności, ponieważ środki ograniczające wprowadzone na mocy przepisów Unii mają charakter wiążący, a TG nie może wystawić gwarancji podmiotowi objętemu tymi środkami i nie może w konsekwencji mieć prawa do pokrycia kosztów związanych z taką

gwarancją. Koszty gwarancji zapłacone przez TG na rzecz Sahara Bank zostały pośrednio wykorzystane do wykonania zobowiązania na korzyść HIB, objętego zakresem stosowania rozporządzenia nr 204/2011.

- 37 TG wniósł skargę do Kúria (sądu najwyższego) na decyzję oddalającą jej powództwo wzajemne. Twierdzi on, że sąd apelacyjny dokonał błędnej wykładni art. 5 i 12 rozporządzenia nr 204/2011, z tego względu, że zakres stosowania tego art. 5 dotyczy jedynie tych podmiotów ujętych w wykazie sankcji, w którym nazwa Sahara Bank nie była już umieszczona, oraz że w rozpatrywanym okresie wspomniany art. 12 dotyczył wyłącznie organów libijskich. TG twierdzi, że koszty gwarancji, które są mu zwracane, a także koszty zapłacone na rzecz Sahara Bank są kosztami bankowymi, że nie stanowią one gwarancji oraz że ich zapłata nie służy interesom HIB.
- 38 Zarówno SH, jak i UF, interwenient w sporze w postępowaniu głównym popierający żądania SH, wnoszą do sądu odsyłającego o utrzymanie w mocy wyroku sądu apelacyjnego, ponieważ ich zdaniem istotne jest wyłącznie to, że wśród podmiotów łańcucha umów zawartych przez strony nazwa jednego z nich, a mianowicie HIB, została umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011.
- 39 Sąd odsyłający rozróżnia gwarancję ustanowioną w celu zapewnienia wykonania obowiązku oraz koszty gwarancji, które stanowią wynagrodzenie za świadczenie polegające na obowiązku gwarancji. Jego zdaniem uwolnienie gwarancji bankowej na rzecz HIB, gdyby miało ono miejsce, stanowiłoby płatność zabronioną na mocy rozporządzenia nr 204/2011.
- 40 Stwierdza on, że wytoczone przez TG powództwo wzajemne dzieli się na dwie części, z których jedna polega na żądaniu zwrotu kosztów gwarancji, które zapłacił on na rzecz Sahara Bank, a druga odnosi się do kosztów, których miał on prawo domagać się od SH na mocy zawartych pomiędzy nimi umów regwarancji.
- 41 Sąd odsyłający uważa, że w celu rozpoznania tego powództwa należy ustalić, czy zapłata kosztów gwarancji może zostać uznana za płatność bezpośrednią, w jakiegokolwiek postaci, w związku z gwarancją bankową. Ponadto należałoby ustalić, czy żądające tej zapłaty TG można uznać za osobę działającą w imieniu osoby, podmiotu lub organu objętych środkami ograniczającymi przewidzianymi w rozporządzeniu nr 204/2011. Sąd ten zastanawia się także nad ewentualnym zastosowaniem art. 9 tego rozporządzenia, który przewiduje odstępstwa w odniesieniu do środków polegających na zamrożeniu środków finansowych i zasobów gospodarczych.
- 42 Sąd odsyłający stwierdza, że gdyby wniesione przez TG roszczenie zapłaty poszczególnych kosztów gwarancji nie było objęte, w całości lub w części, zakresem stosowania rozporządzenia nr 204/2011, należałoby orzec na podstawie prawa krajowego. Gdyby zapłatę tych kosztów należało uznać za płatność pośrednią w rozumieniu tego rozporządzenia, przy czym nie byłoby możliwości zastosowania odstępstwa przewidzianego w art. 9, należałoby wówczas oddalić powództwo wzajemne.
- 43 Sąd odsyłający uważa, że poszczególne umowy rozpatrywane w niniejszej sprawie są ściśle ze sobą związane, ponieważ zostały zawarte wyłącznie w celu ustanowienia gwarancji bankowej na rzecz HIB, i nie można ich traktować w ten sposób, że prowadzą one do powstania autonomicznych, niezależnych od siebie zobowiązań.
- 44 Sąd ten zauważa, że gdyby zapłata kosztów gwarancji wchodziła w zakres stosowania rozporządzenia ustanawiającego środki ograniczające, należałoby ustalić, jakie rozporządzenie znajduje zastosowania, to znaczy czy rozporządzenie nr 204/2011, które obowiązywało w dniu wygaśnięcia regwarancji, czy też rozporządzenie nr 2016/44, które weszło w życie wtedy, gdy toczyło się już postępowanie przed sądami węgierskimi, a rozliczenie tych kosztów nie zostało ostatecznie przeprowadzone.

45 W tych okolicznościach Kúria (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy zakresem zastosowania rozporządzenia nr 204/2011 lub, w stosownych przypadkach, rozporządzenia nr 2016/44 objęte są następujące zobowiązania finansowe dotyczące zapłaty kosztów gwarancji, wynikające z umów regwarancji zawartych w ramach łańcucha umów w celu wystawienia gwarancji bankowej na korzyść [HIB]:
- a) gdy na mocy umowy regwarancji bank mający siedzibę w Unii Europejskiej ma obowiązek zapłacenia kosztów bankowi libijskiemu, który znajduje się w wykazie [...] zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011;
 - b) gdy na mocy umowy regwarancji bank mający siedzibę w Unii [...] ma obowiązek zapłacenia kosztów bankowi libijskiemu, który nie znajduje się w wykazie [...] zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011, ale gwarancja bankowa jest wystawiona na rzecz HIB, której nazwa jest umieszczona w tym wykazie;
 - c) gdy w okresie po zmianie rozporządzenia nr 204/2011 przez rozporządzenie nr 45/2014 rozporządzenie nr 204/2011 zakazuje bezpośrednich lub pośrednich płatności dla jakiegokolwiek podmiotu libijskiego;
 - d) gdy obowiązek zapłaty kosztów gwarancji wynika z umowy regwarancji zawartej, w ramach stosunku łączącego dwa banki z siedzibą w Unii [...], w ramach łańcucha umów zawartych w celu wystawienia gwarancji bankowej na rzecz HIB;
 - e) gdy rozliczenie kosztów gwarancji następuje po upływie okresu gwarancji, w postępowaniu sądowym, po wejściu w życie rozporządzenia 2016/44?
- 2) Czy w przypadku gdy zobowiązanie do zapłaty kosztów gwarancji, o którym mowa w [pytaniu pierwszym lit. a) i b)], jest objęte zakresem stosowania rozporządzenia [nr 204/2011], należy uznać, że koszty gwarancji zapłacone libijskiemu bankowi – którego nazwa też była przez pewien czas umieszczona w wykazie [...] zamieszczonym w załączniku III – w celu wystawienia gwarancji zwrotu zaliczki i gwarancji należytego wykonania na rzecz HIB stanowią środki finansowe użyte bezpośrednio lub pośrednio na korzyść osób prawnych, podmiotów lub organów wymienionych w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011?
- 3) Czy art. 12 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 204/2011 w okresie po zmianie tego rozporządzenia przez rozporządzenie nr 45/2014 {[pytanie pierwsze, lit. c)]} należy interpretować w ten sposób, że należy uznać, iż koszty i wydatki, których dochodzi libijski bank, zapłacone na podstawie umowy regwarancji przez bank mający siedzibę w Unii [...], stanowią bezpośrednio lub pośrednio roszczenia wynikające z gwarancji?
- 4) Czy bank mający siedzibę w Unii [...], który na podstawie umowy regwarancji, zawartej w ramach łańcucha umów do celu wystawienia gwarancji bankowej na rzecz HIB, jest zobowiązany do zapłacenia kosztów gwarancji podmiotowi libijskiemu {[pytanie pierwsze, lit. d)]}, powinien być uważany za osobę lub podmiot w rozumieniu art. 12 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 204/2011 w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 45/2014 – czyli osobę lub podmiot działające za pośrednictwem lub w imieniu, lub na korzyść osób, podmiotów lub organów, o których mowa w lit. a) lub b) wskazanego art. 12 ust. 1? Czy należy uznać, że koszty gwarancji dochodzone przez wspomniany bank od innego banku mającego siedzibę w Unii [...] stanowią bezpośrednio lub pośrednio roszczenia wynikające z gwarancji?
- 5) Czy przepis art. 9 rozporządzenia nr 204/2011 ustanawiający wyłączenie odnosi się do jakiejkolwiek płatności?
- 6) Jeżeli rozliczenie kosztów gwarancji następuje po wejściu w życie rozporządzenia [2016/44], uchylającego rozporządzenie nr 204/2011, lecz zawierającego w istocie identyczne przepisy {[pytanie pierwsze, lit. e)]}, to czy rozporządzenie 2016/44 znajduje zastosowanie do rozstrzygnięcia sporu między stronami i czy art. 17 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten

sposób, że należy uznać, iż koszty i wydatki, których dochodzi bank libijski, zapłacone na podstawie umowy regwarancji przez bank mający siedzibę w Unii [...], stanowią bezpośrednio lub pośrednio roszczenia wynikające z gwarancji? Czy bank mający siedzibę w Unii [...], który na podstawie umowy regwarancji, zawartej w ramach łańcucha umów do celu wystawienia gwarancji bankowej na rzecz HIB, jest zobowiązany do zapłacenia kosztów gwarancji podmiotowi libijskiemu, powinien być uważany za osobę lub podmiot w rozumieniu art. 17 ust. 1 lit. c) wspomnianego rozporządzenia – czyli osobę lub podmiot działające za pośrednictwem lub w imieniu, lub na korzyść osób, podmiotów lub organów, o których mowa w lit. a) lub b) wskazanego art. 17 ust. 1? Czy należy uznać, że koszty gwarancji dochodzone przez ten bank od innego banku mającego siedzibę w Unii [...] stanowią bezpośrednio lub pośrednio roszczenia wynikające z gwarancji?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

- 46 Zdaniem sądu odsyłającego rozstrzygnięcie sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym zależy w szczególności od tego, czy rozporządzenie nr 204/2011 ma zastosowanie do kosztów należnych z tytułu umów zawartych do celów regwarancji umowy gwarancji bankowej, której beneficjent został objęty środkami ograniczającymi na mocy tego rozporządzenia.
- 47 Ponieważ zadane pytania prejudycjalne pokrywają się na wielu płaszczyznach, należy je przeformułować i połączyć, aby udzielić sądowi odsyłającemu odpowiedzi tak dokładnych, jak to możliwe.
- 48 Należy więc stwierdzić, że sąd odsyłający stawia w istocie pytanie o zastosowanie do sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, po pierwsze, art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011, który zakazuje udostępniania bezpośrednio lub pośrednio środków finansowych lub zasobów gospodarczych osobom, których nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, po drugie, art. 12 wspomnianego rozporządzenia, który zakazuje zaspokajania wszelkich roszczeń związanych z jakąkolwiek umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone przez środki ustanowione na mocy tego rozporządzenia, po trzecie, art. 9 rozporządzenia nr 204/2011, który przewiduje odstępstwa od stosowania art. 5 ust. 2, oraz po czwarte, art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 2016/44, który zastąpił art. 12 rozporządzenia nr 204/2011.

W przedmiocie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011

- 49 Sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone, po pierwsze, przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, po drugie, przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest już umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, a po trzecie, bank Unii innemu bankowi Unii.
- 50 Na mocy art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 żadnych środków finansowych ani zasobów gospodarczych nie udostępnia się, bezpośrednio ani pośrednio, osobom fizycznym lub prawnym, podmiotom lub organom wymienionym w załączniku II i III ani na ich rzecz.
- 51 Należy zauważyć, że przewidziany w tym przepisie zakaz udostępniania środków finansowych lub zasobów gospodarczych osobie, której nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie osób objętych środkami ograniczającymi, został sformułowany w sposób szczególnie szeroki, o czym świadczy użycie sformułowania „bezpośrednio lub pośrednio”, i obejmuje zatem każdą czynność, której dokonanie jest

konieczne zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym w celu umożliwienia danej osobie rzeczywistego uzyskania pełnego prawa do rozporządzania danymi środkami finansowymi lub zasobami gospodarczymi (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 października 2007 r., C-117/06, Möllendorf i Möllendorf-Niehuus, EU:C:2007:596, pkt 50, 51; z dnia 29 czerwca 2010 r., E i F, C-550/09, EU:C:2010:382, pkt 66, 74; a także z dnia 21 grudnia 2011 r., Afrasiabi i in., C-72/11, EU:C:2011:874, pkt 39, 40).

- 52 To szerokie i niejednoznaczne sformułowanie stosuje się do każdego udostępnienia zasobów gospodarczych, a zatem również do czynności, która następuje w wykonaniu umowy wzajemnej i została uzgodniona w zamian za wynagrodzenie o charakterze finansowym (wyrok z dnia 11 października 2007 r., Möllendorf i Möllendorf-Niehuus, C-117/06, EU:C:2007:596, pkt 56).
- 53 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie „środków finansowych i zasobów gospodarczych” ma szerokie znaczenie, które obejmuje aktywa wszelkiego rodzaju, nabyte w jakikolwiek sposób (zob. analogicznie wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., E i F, C-550/09, EU:C:2010:382, pkt 69).
- 54 W pierwszej kolejności sąd odsyłający rozważa sytuację, w której bank Unii powinien zapłacić bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011, koszty należne z tytułu umowy regwarancji.
- 55 Choć spór w postępowaniu głównym dotyczy zapłaty kosztów należnych na podstawie umowy regwarancji zawartej między dwoma bankami europejskimi, sytuacja opisana w poprzednim punkcie mogłaby jednak mieć wpływ na rozstrzygnięcie tego sporu, ponieważ nie jest wykluczone, że zażądana przez TG zapłata kosztów regwarancji obejmuje również koszty gwarancji poniesione przez Sahara Bank za okres, w którym jego nazwa była umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia.
- 56 W niniejszej sprawie nazwa rozpatrywanego w postępowaniu głównym banku libijskiego, a mianowicie Sahara Bank, była umieszczona we wspomnianym wykazie w okresie od 22 marca do 2 września 2011 r., w związku z czym wspomniane rozporządzenie jest jedynym właściwym w tym zakresie.
- 57 Sama okoliczność, że kwoty pieniężne powinny być zapłacone takiemu bankowi, z jakiegokolwiek tytułu, sprawia, że transakcja ta jest objęta zakresem stosowania art. 5 ust. 2 tego rozporządzenia, ponieważ w rozumieniu tego przepisu taka transakcja polega na bezpośrednim udostępnieniu środków finansowych osobie, której nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011.
- 58 Poza tym, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 34 opinii, okoliczność, że płatności te są częścią transakcji, w której istnieje równowaga ekonomiczna między świadczeniem a wynagrodzeniem, oraz stanowią akty wykonania umowy zawartej przed wejściem w życie rozporządzenia nr 204/2011, sama w sobie nie pozwala na wyłączenie ich z zakresu zastosowania tego rozporządzenia i ustanowionych w nim zakazów (zob. podobnie wyrok z dnia 11 października 2007 r., C-117/06, Möllendorf i Möllendorf-Niehuus, EU:C:2007:596, pkt 49, 62).
- 59 W drugiej kolejności sąd odsyłający zastanawia się nad możliwością zastosowania rozporządzenia nr 204/2011 do płatności dotyczących kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji, dokonywanych przez bank Unii na rzecz banku libijskiego po tym, jak nazwa tego ostatniego została usunięta z wykazu zawartego w załączniku III do tego rozporządzenia.
- 60 Takie płatności nie mogą stanowić bezpośredniego udostępniania środków finansowych w rozumieniu art. 5 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia, skoro nazwa beneficjenta tych środków nie jest umieszczona w wykazie znajdującym się we wspomnianym załączniku III ani skądinąd w wykazie zawartym w załączniku II do tego rozporządzenia, o którym także mowa w ustanowionym w tym przepisie zakazie.

- 61 Wspomniane płatności jednak mogą stanowić pośrednie udostępnienie środków finansowych na rzecz osoby, której nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011, takiej jak w niniejszym przypadku HIB, beneficjent gwarancji bankowych, które doprowadziły do zawarcia umów regwarancji rozpatrywanych w postępowaniu głównym, którego nazwa była umieszczona w tym wykazie w okresie od 11 marca 2011 r. do 29 stycznia 2014 r., to jest w szczególności po usunięciu nazwy Sahara Bank ze wspomnianego wykazu.
- 62 Niemniej jednak aby środki finansowe mogły być uważane za udostępnione pośrednio osobie, której nazwisko lub nazwa umieszczone są w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, konieczne jest albo aby mogły one być zwrócone tej osobie, albo aby osoba ta posiadała prawo korzystania z tych środków finansowych, w szczególności w związku z istnieniem powiązań prawnych i finansowych między beneficjentem środków finansowych a taką osobą.
- 63 W tym przypadku koszty należne Sahara Bank przez TG stanowią wynagrodzenie za gwarancje bankowe udzielone na rzecz HIB, w kontekście, w którym miały one być poniesione przez węgierski bank, a mianowicie SH. Ze względu na ich charakter nie są one zatem przeznaczone do zwrotu HIB. Ponadto w żaden sposób nie wynika z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy, by pomiędzy nim a Sahara Bank istniały powiązania takie jak opisane w poprzednim punkcie. Do sądu odsyłającego należeć będzie jednak ustalenie, czy taka sytuacja ma miejsce.
- 64 Wreszcie można by uznać, że w rozumieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 zapłata przez bank Unii kosztów należnych bankowi libijskiemu z tytułu umowy regwarancji jest wykorzystywana na korzyść osoby, której nazwisko lub nazwa umieszczone są w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, tylko w przypadku, gdyby na podstawie umowy gwarancji bankowej i umów regwarancji zapłata tych kosztów pozwalała, bezpośrednio lub pośrednio, beneficjentowi gwarancji bankowej, którego nazwa umieszczona jest w jednym z tych wykazów, na uzyskanie wykonania tej gwarancji.
- 65 Byłoby tak w szczególności w sytuacji, gdyby prawo beneficjenta gwarancji bankowej do żądania wykonania tej gwarancji zależało w całości lub w części od zapłaty kosztów należnych z tytułu jednej z umów regwarancji. W tym zakresie płatności z tytułu tych kosztów mogłyby być traktowane jako płatności wykorzystywane na korzyść osoby, której nazwisko lub nazwa umieszczone są w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia.
- 66 Jednakże to do sądu odsyłającego należeć będzie dokonanie niezbędnych weryfikacji, które mogą wykluczyć, że płatności dokonywane przez bank Unii, czyli TG, na rzecz banku libijskiego, w tym przypadku Sahara Bank, dotyczące kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji, nie są, w świetle elementów odpowiedzi przedstawionych w pkt 64 i 65 niniejszego wyroku, wykorzystywane na korzyść HIB.
- 67 W trzeciej kolejności – płatności dokonywane przez bank Unii na rzecz innego banku Unii, dotyczące kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji, których część polega na zwrocie kosztów zapłaconych przez ten ostatni bank na rzecz banku libijskiego w ramach innej umowy regwarancji, nie mogą co do zasady wchodzić w zakres stosowania art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 jako środki finansowe udostępniane bezpośrednio osobie, której nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia.
- 68 Jeśli chodzi o pośrednie udostępnienie środków finansowych takiej osobie lub korzystanie przez nią tych środków – zastosowanie znajdują rozważania przedstawione w pkt 61–66 niniejszego wyroku.

- 69 W świetle całości powyższych rozważań art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób:
- ma on zastosowanie w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której koszty należne z tytułu umowy regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa umieszczona jest w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia; oraz
 - zasadniczo nie ma on zastosowania w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której koszty należne z tytułu umowy regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest już umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do wspomnianego rozporządzenia, lub przez bank Unii innemu bankowi Unii, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona w tym wykazie, chyba że płatność taka prowadzi, ze względu na powiązania prawne lub finansowe między bankiem będącym beneficjentem tej płatności a podmiotem, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, do pośredniego udostępnienia rozpatrywanych kosztów na rzecz tego podmiotu.

W przedmiocie art. 12 rozporządzenia nr 204/2011

- 70 Sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym art. 12 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że zarówno w jego brzmieniu pierwotnym, jak i w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia nr 45/2014 ma on zastosowanie w przypadku, gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone, po pierwsze, przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, po drugie, przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, i po trzecie, przez bank Unii innemu bankowi Unii.
- 71 Co do zasady art. 12 rozporządzenia nr 204/2011 zarówno w wersji pierwotnej, jak i w wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014, zakazuje zaspokajania jakichkolwiek roszczeń w związku z umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone z powodu środków ustanowionych w tym rozporządzeniu.
- 72 Należy podkreślić, że przewidziany we wspomnianym art. 12 mechanizm zakazu opiera się na trzech elementach.
- 73 Po pierwsze, wykonanie umowy lub transakcji musi zostać zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, całkowicie lub częściowo, z powodu środków ustanowionych w rozporządzeniu nr 204/2011. Tak więc aby art. 12 mógł zostać wdrożony, umowa lub transakcja musi być przedmiotem środków ograniczających ustanowionych na mocy tego rozporządzenia.
- 74 Po drugie, art. 12 wspomnianego rozporządzenia zakazuje zaspokajania roszczeń w związku z taką umową lub transakcją, na przykład roszczeń o odszkodowanie, roszczeń do potrącenia lub roszczeń z tytułu gwarancji. Ze względu na ogólny i przykładowy charakter wykazu roszczeń, jaki ustanawia, wprowadzonego wyrażeniem „w tym”, art. 12 obejmuje wszelkiego rodzaju roszczenia związane z umową lub transakcją.
- 75 Po trzecie, roszczenia, których zaspokajania zakazuje się, powinny być wniesione, według pierwotnej wersji art. 12 rozporządzenia nr 204/2011, przez rząd libijski lub każdą osobę lub podmiot działający za pośrednictwem lub na jego rachunek, a według wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014 – w szczególności przez osoby, podmioty lub organy wymienione w załączniku II lub III do rozporządzenia nr 204/2011.

- 76 W tym kontekście należy stwierdzić, że zapłata kosztów należnych z tytułu umów regwarancji przez pierwszego regwaranta na rzecz gwaranta lub przez drugiego regwaranta na rzecz pierwszego regwaranta zasadniczo nie może być wykluczona z zakresu stosowania art. 12 rozporządzenia nr 204/2011.
- 77 Po pierwsze bowiem, wykonanie umowy regwarancji może zostać zakłócone przez środki ustanowione w tym rozporządzeniu, jeżeli nazwa beneficjenta tej regwarancji jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do wspomnianego rozporządzenia, jak w tym przypadku nazwa Sahara Bank w okresie od 22 marca do 2 września 2011 r., lub jeżeli nazwa beneficjenta gwarancji, która została regwarantowana, jest umieszczona w tym wykazie, jak w tym przypadku nazwa HIB w okresie od 11 marca 2011 r. do 29 stycznia 2014 r.
- 78 Po drugie, roszczenie zapłaty kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji stanowi roszczenie „w związku z umową” lub roszczenie „w związku z jakąkolwiek umową”, w rozumieniu art. 12 rozporządzenia nr 204/2011, odpowiednio w jego brzmieniu pierwotnym i w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia nr 45/2014.
- 79 Jednakże aby takie roszczenie było zakazane na podstawie art. 12 rozporządzenia nr 204/2011, powinno ono pochodzić od jednej z osób wymienionych w tym artykule.
- 80 W zakresie, w jakim dotyczy ono kosztów należnych z tytułu umowy, na podstawie której bank Unii udzielił regwarancji bankowi libijskiemu, roszczenie zapłaty wchodzi w zakres stosowania art. 12 tego rozporządzenia w jego pierwotnym brzmieniu, pod warunkiem że bank libijski można uznać za podmiot działający w imieniu rządu Libii, jedynej kategorii, o której mowa w tym artykule i do której taki bank może w niniejszej sprawie należeć.
- 81 W tym względzie do sądu odsyłającego należeć będzie dokonanie koniecznych weryfikacji w celu ustalenia, czy Sahara Bank można uznać za podmiot działający w imieniu rządu Libii.
- 82 Jeśli chodzi o art. 12 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 204/2011, w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia nr 45/2014, znajduje on zastosowanie w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, ponieważ bank libijski, któremu bank Unii udzielił regwarancji, jest osobą, podmiotem lub organem libijskim niewymienionym lub niewymienioną w załączniku II lub w załączniku III do tego rozporządzenia, o których mowa w tym przepisie.
- 83 Niemniej jednak należy stwierdzić, że jak wynika z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy, ostatnie płatności dokonane przez TG na rzecz Sahara Bank na mocy wiążącej je umowy regwarancji, miały miejsce w dniu 16 lipca 2013 r., w związku z czym ocena, czy art. 12 rozporządzenia nr 204/2011 ma do tych płatności zastosowanie, powinna być przeprowadzona w świetle pierwotnej wersji tego artykułu.
- 84 W zakresie natomiast, w jakim roszczenie zapłaty dotyczy kosztów należnych z tytułu umowy, na podstawie której bank Unii udzielił regwarancji innemu bankowi Unii, nie można uznać, że w świetle brzmienia art. 12 tego rozporządzenia w jego wersji pierwotnej ten ostatni bank działał w imieniu rządu Libii. W istocie pobiera on te koszty na podstawie postanowień umowy, której celem jest wyłącznie regwarantowanie gwarancji bankowej udzielonej bankowi libijskiemu.
- 85 Zastosowanie art. 12 wspomnianego rozporządzenia, w brzmieniu nadanym mu rozporządzeniem nr 45/2014, jest możliwe jedynie wówczas, gdy bank Unii, który żąda od innego banku Unii zapłaty kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji, jest osobą, o której mowa w art. 12 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 204/2011, który odnosi się do osób, podmiotów lub organów działających w imieniu jednej z osób, podmiotów lub organów, o których mowa w tym ust. 1 lit. a) lub b). Konieczne jest zatem, by ten bank Unii działał bądź w imieniu osoby, której nazwisko lub nazwa są

umieszczone w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, takiej jak HIB w sprawie w postępowaniu głównym, bądź w imieniu osoby, podmiotu lub organu libijskiego, bądź w imieniu rządu Libii.

86 Tymczasem w łańcuchu umów składającym się z gwarancji i dwóch regwarancji nie można co do zasady uznać, że jeżeli bank Unii pobiera koszty należne z tytułu umowy regwarancji wiążącej go z innym bankiem Unii, to działa w imieniu gwaranta lub beneficjenta gwarancji bankowej. W istocie umowa regwarancji, taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, stanowi umowę zawartą pomiędzy zleceniodawcą a regwarantem, na mocy której ten ostatni zobowiązuje się jednostronnie i nieodwołalnie do zapłaty określonej kwoty beneficjentowi, na jego pierwsze żądanie, przy czym nie jest badany stosunek prawny, który stanowi podstawę tej umowy. Zapłata kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji przez zleceniodawcę regwarantaowi ma zatem wyłącznie na celu wynagrodzenie temu ostatniemu świadczenia, jakiego ten dokonał na rzecz zleceniodawcy poprzez wystawienie regwarancji. Otrzymując tę płatność, regwarant nie może zatem zostać uznany za działającego w imieniu gwaranta lub beneficjenta gwarancji bankowej w ten sposób regwarantowanej.

87 Artykuł 12 rozporządzenia nr 204/2011 należy zatem interpretować w ten sposób, że:

- w pierwotnej wersji ma on zastosowanie, w przypadku gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, lub przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, pod warunkiem że bank libijski jest uznawany za podmiot działający w imieniu rządu Libii, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego;
- w wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014 nie ma on zastosowania, w przypadku gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, lub przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, o ile koszty te zostały zapłacone przed wejściem w życie wspomnianego rozporządzenia; oraz
- zarówno w wersji pierwotnej, jak i w wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014 nie ma on zastosowania w przypadku, gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii innemu bankowi w Unii.

W przedmiocie art. 9 rozporządzenia nr 204/2011

88 Sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 9 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że może on znajdować zastosowanie do zapłaty kosztów takich jak koszty należne z tytułu różnych umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym.

89 Zgodnie z tym art. 9 art. 5 ust. 2 tego rozporządzenia nie ma zastosowania do wpłat na zamrożone rachunki płatności należnych z tytułu umów, porozumień lub zobowiązań, które zostały zawarte lub powstały przed datą wskazania osoby fizycznej lub prawnej, podmiotu lub organu, o których mowa w art. 5, przez komitet sankcji, Radę Bezpieczeństwa lub przez Radę, pod warunkiem że te płatności zostaną zamrożone zgodnie z art. 5 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia.

90 Tak więc przepisami art. 9 rozporządzenia nr 204/2011 objęte są jedynie płatności dokonywane na rzecz osób, których nazwisko lub nazwa są umieszczone w wykazie zawartym w załącznikach II lub III do tego rozporządzenia.

- 91 W niniejszej sprawie beneficjent gwarancji bankowej, a mianowicie HIB, nie otrzymał żadnej płatności z tytułu umowy gwarancji bankowej, z której korzysta od momentu umieszczenia jego nazwy w wykazie zawartym w załączniku III do rozporządzenia nr 204/2011. Ponadto bank będący gwarantem, czyli Sahara Bank, otrzymał zapłatę poniesionych przez niego kosztów w związku z ustanowieniem tej gwarancji przez bank będący regwarantem, czyli TG, dopiero w okresie, w którym jego nazwa nie była umieszczona w wykazie zawartym w tym załączniku.
- 92 W takich okolicznościach art. 9 tego rozporządzenia nie może zatem znaleźć zastosowania.
- 93 W konsekwencji art. 9 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że nie może on mieć zastosowania do zapłaty kosztów takich jak koszty należne z tytułu poszczególnych umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym.

W przedmiocie art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 2016/44

- 94 Sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 2016/44 należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której ostateczne rozliczenie kosztów regwarancji należnych od banku Unii na rzecz innego banku Unii następuje po wejściu w życie tego rozporządzenia.
- 95 Zgodnie z jego art. 26 rozporządzenie nr 2016/44 weszło w życie w dniu jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, czyli w dniu 20 stycznia 2016 r.
- 96 Należy zauważyć, że przepisy art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia odpowiadają zasadniczo przepisom art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 204/2011, w wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014.
- 97 W niniejszym przypadku wszystkie płatności dokonane przez TG na rzecz Sahara Bank miały miejsce pod rządami rozporządzenia nr 204/2011 i nie znajdują do nich zastosowania przepisy rozporządzenia 2016/44.
- 98 Natomiast płatności dotyczące kosztów należnych z tytułu umowy regwarancji między SH a TG podlegają przepisom rozporządzenia 2016/44, ponieważ ostateczne rozliczenie i następująca po nim zapłata tych kosztów nie nastąpiły jeszcze w chwili wejścia w życie wspomnianego rozporządzenia.
- 99 W konsekwencji art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 2016/44 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do kosztów regwarancji należnych od banku Unii na rzecz innego banku Unii w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której ostateczne rozliczenie następuje po wejściu w życie tego rozporządzenia.

W przedmiocie kosztów

- 100 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) 204/2011 z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Libii należy interpretować w ten sposób:
 - ma on zastosowanie w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której koszty należne z tytułu umowy regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii Europejskiej bankowi libijskiemu, którego nazwa umieszczona jest w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia; oraz
 - zasadniczo nie ma on zastosowania w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której koszty należne z tytułu umowy regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest już umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do wspomnianego rozporządzenia lub przez bank Unii innemu bankowi Unii, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona w tym wykazie, chyba że płatność taka prowadzi, ze względu na powiązania prawne lub finansowe między bankiem będącym beneficjentem tej płatności a podmiotem, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, do pośredniego udostępnienia rozpatrywanych kosztów na rzecz tego podmiotu.
- 2) Artykuł 12 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że:
 - w pierwotnej wersji ma on zastosowanie, w przypadku gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii Europejskiej bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, lub przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, pod warunkiem że bank libijski jest uznawany za podmiot działający w imieniu rządu Libii, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego;
 - w wersji wynikającej z rozporządzenia Rady (UE) nr 45/2014 z dnia 20 stycznia 2014 r. nie ma on zastosowania, w przypadku gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa jest umieszczona w wykazie zawartym w załączniku III do tego rozporządzenia, lub przez bank Unii bankowi libijskiemu, którego nazwa nie jest umieszczona w tym wykazie, jeżeli z gwarancji bankowej udzielonej przez bank libijski korzysta podmiot, którego nazwa jest umieszczona we wspomnianym wykazie, o ile koszty te zostały zapłacone przed wejściem w życie wspomnianego rozporządzenia; oraz
 - zarówno w wersji pierwotnej, jak i w wersji wynikającej z rozporządzenia nr 45/2014 nie ma on zastosowania, w przypadku gdy koszty należne z tytułu umów regwarancji powinny być zapłacone przez bank Unii innemu bankowi w Unii.
- 3) Artykuł 9 rozporządzenia nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że nie może on mieć zastosowania do zapłaty kosztów takich jak koszty należne z tytułu poszczególnych umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym.
- 4) Artykuł 17 ust. 1 rozporządzenia (UE) rozporządzenia Rady (UE) 2016/44 z dnia 18 stycznia 2016 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Libii oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 204/2011 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do kosztów regwarancji należnych od banku Unii Europejskiej na rzecz innego banku Unii w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której ostateczne rozliczenie następuje po wejściu w życie tego rozporządzenia.

Podpisy